

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2013. gada 28. maijs)

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par euro un citu valūtu krimināltiesisko aizsardzību pret viltošanu, ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2000/383/TI

(CON/2013/37)

(2013/C 179/03)

Ievads un juridiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2013. gada 5. februārī saņēma Eiropas Komisijas lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par euro un citu valūtu krimināltiesisko aizsardzību pret viltošanu, ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2000/383/TI ⁽¹⁾ (turpmāk – “ierosinātā direktīva”). 2013. gada 20. februārī un 2. aprīlī ECB saņēma lūgumus no Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Parlamenta sniegt atzinumu par to pašu ierosināto direktīvu.

ECB kompetence sniegt atzinumu balstās Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktā un 282. panta 5. punktā, kas nosaka, ka atbilstīgi ECB kompetences jomām ar to konsultējas par visiem Savienības aktu projektiem. Turklāt ECB kompetence sniegt atzinumu balstās Līguma 128. panta 1. punktā un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu 16. pantā, jo ierosinātajā direktīvā ir normas, kas ietekmē noteiktus Eiropas Centrālo banku sistēmas uzdevumus. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Ierosinātās direktīvas mērķis un saturs

Ierosinātā direktīva aizstās Padomes Pamatlēmumu 2000/383/TI par pastiprinātu aizsardzību, izmantojot kriminālsodus un citas sankcijas, pret naudas viltošanu saistībā ar euro ieviešanu ⁽²⁾ attiecībā uz tām dalībvalstīm, kas piedalījās tā pieņemšanā. Tā satur lielāko daļu Padomes Pamatlēmuma 2000/383/TI normu ar dažiem nelieliem pielāgojumiem, kas ņem vērā Lisabonas līgumu. Turklāt ierosinātā direktīva papildina Padomes Pamatlēmumu 2000/383/TI, nosakot sešus mēnešus brīvības atņemšanas kā minimālo sodu par viltotas valūtas izgatavošanu un izplatīšanu un vismaz astoņus mēnešus brīvības atņemšanas kā maksimālo sodu par viltotas valūtas izplatīšanu. Tā arī paredz jaunus noteikumus, kas dalībvalstīm prasa: a) paredzēt iespēju, izmantot noteiktus izmeklēšanas rīkus; un b) nodrošināt, ka valsts analīzes centram (VAC) un monētu valsts analīzes centram (MVAC) analīzes, identifikācijas un turpmākas viltojumu atklāšanas mērķiem iespējamos euro viltojumus ir atļauts pārbaudīt vēl nepabeigtu tiesas procesu laikā.

2. Vispārīgi apsvērumi

ECB atzinīgi vērtē ierosināto direktīvu, kuras mērķis ir papildināt 1929. gada 20. aprīļa Ženēvas Starptautiskās konvencijas par naudas viltošanas novēršanu un tās protokola ⁽³⁾ (turpmāk

⁽¹⁾ COM(2013) 42 galīgā redakcija.

⁽²⁾ OV L 140, 14.6.2000., 1. lpp.

⁽³⁾ Nr. 2623, 372. lpp. Nāciju Līgas līgumu sērija, 1931.

– “Ženēvas Konvencija”) noteikumus un veicināt tās piemērošanu dalībvalstīs ⁽¹⁾. ECB atzinīgi vērtē arī to, ka ierosinātā direktīva ņem vērā ECB viedokli, ka krimināltiesiskais regulējums jāuzlabo, pastiprinot un saskaņojot sodu režīmu, t.sk. nosakot minimālā soda standartus. Tajā pašā laikā ECB atzīmē, ka ierosinātā direktīva patur lielāko daļu Padomes Pamatlēmuma 2000/383/TI noteikumu, kas nodrošinās juridisko noteiktību pēc pārejas uz jauno aizsardzības režīmu, ko izveido ar ierosināto direktīvu.

ECB saprot, ka noteikums par sodāmības savstarpējo atzīšanu, lai varētu konstatēt “atkārtotus nodarījumus” saskaņā ar Padomes Pamatlēmuma 2000/383/TI 9.a pantu, ierosinātās direktīvas pieņemšana neietekmēs attiecībā uz dalībvalstīm, kas šo noteikumu jau transponējušas nacionālajās tiesībās. Attiecībā uz dalībvalstīm, kas to vēl nav izdarījušas – pienākums pieņemt nacionālos noteikumus par šādu savstarpējo atzīšanu saskaņā ar 9.a pantu atbilstoši ierosinātās direktīvas 12. pantam uzskatāms par spēkā esošu. Tomēr, lai tas būtu nepārprotams, ECB iesaka Padomes Pamatlēmuma 2000/383/TI 9.a panta saturu iekļaut ierosinātajā direktīvā.

Ņemot vērā ierosinātās direktīvas 28., 29. un 30. pantu, ECB atzīmē, ka, lai gan Dānija nepiedalās ierosinātās direktīvas pieņemšanā, Apvienotā Karaliste un Īrija var lemt par to, vai piedalīties direktīvas pieņemšanā un piemērošanā. ECB saprot, ka, ja Dānija, Apvienotā Karaliste un Īrija nepiedalās ierosinātās direktīvas pieņemšanā un piemērošanā, uz tām turpinās attiekties pienākumi attiecībā uz Padomes Pamatlēmuma 2000/383/TI transponēšanas termiņiem saskaņā ar ierosinātās direktīvas 12. pantu. Rezultātā uz Dāniju, Apvienoto Karalisti un Īriju neattieksies ierosinātās direktīvas jaunie noteikumi. Tādēļ būtu lietderīgi aicināt Dānijas, Apvienotās Karalistes un Īrijas (ja abas pēdējās minētās nepiedalās ierosinātās direktīvas pieņemšanā) kompetentās iestādes apņemties piemērot sodu minimālos un maksimālos standartus, nodrošināt efektīvu izmeklēšanas rīku pieejamību, kā arī nodrošināt, ka tiesu iestādes nosūta viltotās banknotes un monētas VAC un MVAC saskaņā ar ierosinātās direktīvas 5., 9. un 10. pantu. Pretējā gadījumā tiktu kavēta pārrobežu sadarbība un tiesvedības vietas izvēles riska mazināšana, kas minēta ierosinātās direktīvas 18. apsvērumā.

3. Īpaši apsvērumi

3.1. Viltoto banknošu un monētu iespējamā nominālvērtība

Saistībā ar atsaucēm uz viltoto banknošu un monētu nominālvērtību ierosinātās direktīvas 19. apsvērumā un 5. pantā ECB atzīmē, ka no izgatavošanas viedokļa šo vērtību var noteikt tikai pabeigtām viltotajām banknotēm vai monētām.

ECB tomēr norāda, ka viltoto banknošu un monētu jēdziens neaprobežojas tikai ar pabeigtām viltotajām banknotēm vai monētām, bet var attiekties arī uz nepabeigtām viltotajām banknotēm vai monētām, kas ir izgatavošanas procesā. ECB uzsver, ka saistībā ar euro vai citās valūtās denominētu banknošu un monētu krāpniecisku izgatavošanu vai izskata mainīšanu ⁽²⁾ tiesību aizsardzības iestādes var atklāt nepabeigtus viltojumus. ECB atzīmē, ka, saistībā ar nelegālu viltotas valūtas izgatavošanu policija parasti mēģina iejaukties pirms nozieguma faktiskās pabeigšanas. Tas ir atkarīgs no attiecīgā lēmuma pieņemšanas, un dažos gadījumos var būt maz gatavās produkcijas, bet daudz veikto sagatavošanās darbu. ECB atzīmē, ka šādiem nepabeigtiem viltojumiem būs nevis nominālvērtība, bet gan iespējamā nominālvērtība, kura jāņem vērā, nosakot proporcionālu sodu saskaņā ar ierosinātās direktīvas 5. pantu. Tādēļ jāgroza 19. apsvēruma un 5. pants, lai saistībā ar nepabeigtajiem viltojumiem tajos iekļautu atsauci uz iespējamo nominālvērtību. Iespējamā nominālvērtība jāuzskata par papildu kritēriju, piemērojot proporcionālu sodu par katru nodarījumu saskaņā ar ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktu.

⁽¹⁾ Ženēvas Konvenciju ratificējušas visas dalībvalstis, izņemot Maltu.

⁽²⁾ Sk. ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

Turklāt kompetento iestāžu atklātās viltotās banknotes vai monētas var būt denominētas valūtās, kas nav euro, vai izskatīties pēc tām. Šādos gadījumos kompetentajām tiesu iestādēm jānodrošina iespēja noteikt šādu viltotu banknošu vai monētu nominālvērtību vai iespējamo nominālvērtību. Tāpēc ECB uzskata, ka 19. apsvēruma un 5. pants papildus jāgroza, lai noteiktu, ka sodu minimālajos un maksimālajos standartos jāņem vērā viltoto banknošu un monētu valūtās, kas nav euro, nominālvērtību vai iespējamo nominālvērtību.

3.2. Viltotības nodarījumi saistībā ar banknošu un monētu izgatavošanas līdzekļiem un izejmateriāliem

ECB uzskata, ka minimālo un maksimālo sodu standarti jāpiemēro visa veida nodarījumiem saskaņā ar ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punktu. Šāda pieeja ievērojami palielinās sodu efektivitāti un to atturošo ietekmi. Ņemot vērā, ka izsmalcinātākie banknošu un monētu viltojumi tiek izgatavoti, izmantojot sastāvdaļas, kas iegūtas no vairākiem avotiem, piemēram, viltus hologrammas no valstīm ārpus Savienības, ECB šajā sakarā atbalstītu ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikto nodarījumu, ja tie ir īpaši nopietni, iekļaušanu ierosinātās direktīvas 5. panta 4. punkta sodu režīma piemērošanas jomā.

3.3. Pienākums nosūtīt viltotās banknotes un monētas analīzei

ECB atzinīgi vērtē, ka ierosinātā direktīva atzīst to, cik svarīgi ir tas, ka tiesu iestādes ļauj VAC un MVAC pārbaudīt viltotās banknotes un monētas analīzes, identifikācijas un turpmāko viltojumu noteikšanas mērķiem. Tomēr ECB iesaka gadījumos, kuros monētu un banknošu, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, paraugus nevar nosūtīt, jo ir nepieciešams tos paturēt kā pierādījumus, šos banknošu un monētu paraugus nosūtīt VAC un MVAC nekavējoties pēc attiecīgo procesu pabeigšanas.

Attiecībā uz grozījumiem, kurus ECB iesaka veikt ierosinātajā direktīvā, konkrēti redakcionāli priekšlikumi kopā ar paskaidrojumiem ir izklāstīti pielikumā.

Frankfurtē pie Mainas, 2013. gada 28. maijā

ECB prezidents

Mario DRAGHI

PIELIKUMS

Redakcionāli priekšlikumi

Komisijas ierosinātais teksts	ECB ierosinātie grozījumi ⁽¹⁾
1. grozījums 19.apsvērums	
<p>“(19) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai piemērot brīvības atņemšanu uz īsu laiku vai nepiemērot brīvības atņemšanu gadījumos, kad viltoto banknošu un monētu kopējā nominālā vērtība ir neliela vai nodarījums nav izdarīts īpaši smagos apstākļos. Minētajai vērtībai vajadzētu būt mazākai par EUR 5 000, t. i., mazākai par desmitkārtotu euro augstāko nominālvērtību, attiecībā uz gadījumiem, kad var piemērot ar brīvības atņemšanu nesaistītu sodu, un mazākai par EUR 10 000 attiecībā uz gadījumiem, kad var piemērot brīvības atņemšanu uz laiku, kas mazāks par sešiem mēnešiem.”</p>	<p>“(19) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai piemērot brīvības atņemšanu uz īsu laiku vai nepiemērot brīvības atņemšanu gadījumos, kad viltoto banknošu un monētu kopējā nominālā vai iespējamā nominālā vērtība ir neliela vai nodarījums nav izdarīts īpaši smagos apstākļos. Minētajai vērtībai vajadzētu būt mazākai par EUR 5 000 vai ekvivalentu summu attiecīgo viltoto banknošu vai monētu valūtā, t. i., mazākai par desmitkārtotu euro augstāko nominālvērtību, attiecībā uz gadījumiem, kad var piemērot ar brīvības atņemšanu nesaistītu sodu, un mazākai par EUR 10 000 vai ekvivalentu summu attiecīgo viltoto banknošu vai monētu valūtā attiecībā uz gadījumiem, kad var piemērot brīvības atņemšanu uz laiku, kas mazāks par sešiem mēnešiem.”</p>

Paskaidrojums

19. apsvērums jāgroza, lai dotu iespēju dalībvalstīm piemērot proporcionālu sodu saistībā ar nepabeigtām viltotām banknotēm vai monētām, kurām var būt tikai iespējamā nominālvērtība. Iespējamo nominālvērtību uzskata par papildu kritēriju, piemērojot proporcionālu sodu par katru nodarījumu saskaņā ar ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktu.

Turklāt, tā kā kompetento iestāžu atklātās viltotās banknotes vai monētas var būt denominētas valūtās, kas nav euro, vai izskatīties pēc tām, dalībvalstu kompetentajām nacionālajām iestādēm jādod iespēja noteikt šādu viltotu banknošu vai monētu nominālvērtību vai iespējamo nominālvērtību. Tāpēc 19. apsvērums papildus jāgroza, lai noteiktu, ka sodu minimālajos un maksimālajos standartos jāņem vērā viltoto banknošu un monētu valūtās, kas nav euro, nominālvērtība vai iespējamā nominālvērtība.

2. grozījums

5. pants

<p>“5. pants</p> <p>Sodi</p> <p>(...)</p> <p>2. Direktīvas 3. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā paredzētajos gadījumos, kad banknošu un monētu kopējā nominālā vērtība ir mazāka par EUR 5 000, un nodarījumi nav izdarīti īpaši smagos apstākļos, dalībvalstis var paredzēt sodu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu.</p> <p>3. Par nodarījumiem, kas minēti 3. panta 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā, ja banknošu un monētu kopējā nominālā vērtība ir vismaz EUR 5 000, piemērojama maksimālais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz astoņiem gadiem.</p> <p>4. Par nodarījumiem, kas minēti 3. panta 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā, ja banknošu un monētu kopējā nominālā vērtība ir vismaz EUR 10 000 vai nodarījums izdarīts īpaši smagos apstākļos, piemērojama</p>	<p>“5. pants</p> <p>Sodi</p> <p>(...)</p> <p>2. Direktīvas 3. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā paredzētajos gadījumos, kad banknošu un monētu kopējā nominālā vai iespējamā nominālā vērtība ir mazāka par EUR 5 000 vai ekvivalentu summu attiecīgo viltoto banknošu vai monētu valūtā, un nodarījumi nav izdarīti īpaši smagos apstākļos, dalībvalstis var paredzēt sodu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu.</p> <p>3. Par nodarījumiem, kas minēti 3. panta 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā, ja banknošu un monētu kopējā nominālā vai iespējamā nominālā vērtība ir vismaz EUR 5 000 vai ekvivalentu summu attiecīgo viltoto banknošu vai monētu valūtā, piemērojama maksimālais sods ir brīvības atņemšana vismaz uz astoņiem gadiem.</p> <p>4. Par nodarījumiem, kas minēti 3. panta 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktā, ja banknošu un monētu kopējā nominālā vai iespējamā nominālā vērtība ir vismaz EUR 10 000 vai ekvivalentu summu attiecīgo viltoto banknošu vai monētu valūtā, vai nodarījums izdarīts īpaši smagos apstākļos, piemērojama</p>
--	---

Komisijas ierosinātais teksts	ECB ierosinātie grozījumi ⁽¹⁾
<p>a) minimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz sešiem mēnešiem;</p> <p>b) maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz astoņiem gadiem.”</p> <p>(Nav teksta)</p>	<p>a) minimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz sešiem mēnešiem;</p> <p>b) maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz astoņiem gadiem.</p> <p>5. Šī panta 4. punktā noteiktie sodi attiecas arī uz nodarījumiem, kas minēti 3. panta 1. punkta d) apakšpunktā un izdarīti īpaši nopietnos apstākļos.”</p>

Paskaidrojums

5. panta 2.–4. punkts jāgroza, lai ļautu piemērot proporcionālu sodu saistībā ar nepabeigtiem banknošu vai monētu viltojumiem, kam var būt tikai iespējama nominālvērtība. Iespējamā nominālvērtība jāuzskata par papildu kritēriju, piemērojot proporcionālu sodu par katru nodarījumu saskaņā ar ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktu.

Turklāt, tā kā kompetento iestāžu atklātās viltotās banknotes vai monētas var būt denominētas valūtās, kas nav euro, vai izskatīties pēc tām, dalībvalstu kompetentajām nacionālajām iestādēm jādod iespēja noteikt šādu viltotu banknošu vai monētu nominālvērtību vai iespējamo nominālvērtību. Tāpēc 5. panta 2.–4. punkts papildus jāgroza, lai noteiktu, ka sodu minimālajos un maksimālajos standartos jāņem vērā viltoto banknošu un monētu valūtās, kas nav euro, nominālvērtība vai iespējamā nominālvērtība.

Visbeidzot, lai palielinātu sodu efektivitāti un to atturošo ietekmi, tiek ieteikts ierosinātās direktīvas 3. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktos noziedzīgos nodarījumus, ja tie ir īpaši nopietni, iekļaut 5. panta 4. punkta sodu režīma piemērošanas jomā, papildinot pantu ar jaunu 5. punktu.

3. grozījums

10. panta 2. punkts

<p>“2. Ja vajadzīgos monētu un banknošu, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, paraugus nevar nosūtīt, jo ir nepieciešams tos paturēt kā pierādījumus kriminālprocesā, lai nodrošinātu efektīvu un taisnīgu tiesu un aizdomās turētā nodarījuma izdarītāja tiesības uz aizstāvību, valsts analīzes centram un monētu valsts analīzes centram neka- vējoties ir dota piekļuve tiem.”</p>	<p>“2. Ja vajadzīgos monētu un banknošu, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, paraugus nevar nosūtīt, jo ir nepieciešams tos paturēt kā pierādījumus kriminālprocesā, lai nodrošinātu efektīvu un taisnīgu tiesu un aizdomās turētā nodarījuma izdarītāja tiesības uz aizstāvību, valsts analīzes centram un monētu valsts analīzes centram neka- vējoties ir dota piekļuve tiem. Tulīt pēc procesa noslēgšanās tiesu iestādes šos katra banknošu veida, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, vajadzīgos paraugus nosūta valsts analīzes centram, bet katra monētu veida, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, vajadzīgos paraugus nosūta monētu valsts analīzes centram.”</p>
--	---

Paskaidrojums

ECB iesaka gadījumos, kuros monētu un banknošu, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, paraugus nevar nosūtīt, jo ir nepieciešams tos paturēt kā pierādījumus, monētu un banknošu, par kurām pastāv aizdomas, ka tās ir viltotas, paraugus VAC un MVAC bez kavēšanās nosūtīt pēc attiecīgā procesa beigām.

⁽¹⁾ Teksts treknrakstā ir tā daļa, kuru ECB ierosina iekļaut kā jaunu tekstu. Nosvītrotais teksts ir tā daļa, kuru ECB ierosina svītrot.